

मिति	स्थान	कार्यक्रम	स्थानीय संयोजक
२०७३ असोज ६ साँफ	गुलरिया (बर्दिया)	नाटक आधा सत्य मञ्चन	भागीराम चौधरी
२०७३ असोज ७ बिहान	गुलरिया (बर्दिया)	अन्तर्क्रिया तथा चौतारी नाटक	भागीराम चौधरी
२०७३ असोज ८ बिहान	राजापुर (बर्दिया)	अन्तर्क्रिया तथा चौतारी नाटक	मायाराम चौधरी
२०७३ असोज ८ साँफ	राजापुर (बर्दिया)	नाटक आधा सत्य मञ्चन	मायाराम चौधरी
२०७३ असोज ९ साँफ	लम्की (कैलाली)	नाटक आधा सत्य मञ्चन	प्रेम बयक
२०७३ असोज १० साँफ	भुरीगाउँ (बर्दिया)	नाटक आधा सत्य मञ्चन	सरीता थापा
२०७३ असोज ११ बिहान	भुरीगाउँ (बर्दिया)	अन्तर्क्रिया वा चौतारी नाटक	सरीता थापा
२०७३ असोज १२ साँफ	धदवार (बर्दिया)	नाटक आधा सत्य मञ्चन	निरञ्जन चौधरी
२०७३ असोज १३ बिहान	धदवार (बर्दिया)	अन्तर्क्रिया तथा चौतारी नाटक	निरञ्जन चौधरी
२०७३ असोज १३ साँफ	बाँसगडी (बर्दिया)	नाटक आधा सत्य मञ्चन	भागीराम चौधरी निरञ्जन चौधरी सरीता थापा
२०७३ असोज १५ साँफ	घोराही (दाङ)	नाटक आधा सत्य मञ्चन	सुशिला चौधरी
२०७३ असोज १६ बिहान	घोराही (दाङ)	अन्तर्क्रिया तथा चौतारी नाटक	सुशिला चौधरी

रंगमञ्च र कलाको माध्यमबाट विगतसँग व्यवहार

स्मृतिका लागि मण्डलाको घुम्ती रंगमञ्च भ्रमण कार्यक्रम

कार्यक्रमको बारेमा

जीआइजेडको नागरिक शान्ति सेवा (सिभिल पिस सर्भिस) कार्यक्रमले द्वन्द्व रूपान्तरण तथा शान्ति निर्माणका लागि काम गर्ने गरेको छ । सशस्त्र द्वन्द्वका क्रममा द्वन्द्वरत दुवै पक्षबाट पीडित भएका र राज्यबाट सम्बोधन नगरिएका नागरिकहरूको पक्षमा काम गर्न जीआइजेडको यो कार्यक्रमले मण्डला थिएटर नेपालसँग विगत दुई वर्षदेखि सहकार्य गर्दै आइरहेको छ । बेपत्ता पारिएका नागरिक तथा उनीहरूका परिवारहरूको सन्दर्भमा काम गर्न बेपत्ता परिवार राष्ट्रिय सञ्जाल र मण्डला थिएटर नेपालले मिलेर कार्यक्रमहरू गरिरहेका छन् । हरेक वर्ष अगस्त ३०मा बेपत्ताविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवसअर्न्तगत यस्ता कार्यक्रमहरू गरिदै आएका छन् । यसरी रंगकर्मी, द्वन्द्वपीडित परिवार र अभियानकर्ताहरूसँग काम गरीरहँदा पीडितका आवाजहरूलाई आम जनमानिस र सम्बन्धित निकायसम्म पुर्‍याउन नाटक र अन्य कलात्मक माध्यमहरूले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्ने महशुस सबैलाई भएको छ ।

यस वर्ष पनि सोही दिवसको अवसरमा कार्यक्रम गर्ने क्रममा बेपत्ता पारिएका नागरिका परिवारसँगको कुराकानी पछि प्राप्त उनीहरूको जीवन भोगाईलाई आधार मानेर नाटक आधा सत्य तयार पारिएको हो । यो नाटकसँगसँगै हामी तपाईंहरू माभू कलाका विभिन्न माध्यमबाट अन्तर्क्रिया गर्न आइपुगेका छौं । हामीसँग चौतारी नाटकका कलाकारहरू पनि छन् । हामी चाहन्छौं— द्वन्द्वपीडितका पीडा, न्यायको लडाई र सत्यको पर्खाइ अव ती परिवारको मात्र नरहोस् र यो हामी सबैको साभ्ता मुद्दा बनोस् ।

यो नाटक यात्रा खासगरी जम्मा १५ दिनको छ । यो १५ दिनमा हामी बर्दिया, कैलाली र दाङका विभिन्न समुदायमा पुगेर नाटक मञ्चन, अन्तर्क्रिया र चौतारी नाटक गर्नेछौं ।

नाटक “आधा सत्य”को कथासार

बेपत्ता पारिएको आफ्नो बुबा खोज्दै शहर हिडेका श्रीमान श्रीमती एउटा घरमा बास माग्ने पुग्छन् । बास माग्ने क्रममा गफ गर्दै जाँदा उक्त घरको मुल मान्छेलाई पनि खोलाको किनारमा बोलाएर विद्रोहीहरूले बेपत्ता पारेका हुन्छन् । आफ्नो श्रीमान् बेपत्ता भए पछि एक छोरा र एक छोरीलाई हुर्काएर पढाएको बढाएको कुरा गर्छिन् घरकी महिलाले । त्यसपछि भोलि पल्ट बिहानै श्रीमान श्रीमती यात्रामा हिँड्न लाग्दा घरकी महिलाले पनि साथ दिन्छन् ।

अबको यात्रामा तीनै जना अघि बढ्छन् । मधेस आइपुगिसकेपछि थकाईमान् तीनै यात्रीहरू बसेको बेला पानी खाने बाहानामा जानकी चौधरीसँग उनीहरूको भेट हुन्छ । जानकी घरमा पुग्दा जानकीको दाजुलाई स्कुलमा पढाउँदा पढाउँदै कोहि नचिनेका मान्छेहरूले लगेका र अहिले सम्म पनि केहि खबर नआएको कुरा सुनाउँछिन् जानकीले । यात्रामा हिडेकी महिलाले जानकीलाई आफ्ना मान्छे खोज्न जाऔं भन्दा जानकी आफ्नो बुढो भएको बाबुलाई एकलै छोडेर जान नसक्ने भन्दै यात्रामा सामेल हुन्छन् । ती तीन यात्रीहरू अघि बढ्छन् ।

काठमाण्डौ हिडेका उनीहरूले गाडीमा एक युवतीसँग गफगाफ गर्दा उनी पनि काठमाण्डौ नै आफ्नो श्रीमानको पत्तो लगाउन हिडेकी भन्ने थाहा पाउँछन् । स्वस्थ्य चौकीमा काम गर्ने आफ्नो श्रीमानले विद्रोहिलाई उपचार गरिदिएको कारणले सेनाहरूले बेपत्ता पारेको कुरा गर्छिन् ।

यात्राको क्रममा गाडी अघि बढिरहँदा एकाएक एक भुतपुर्वसिपाहीले गाडी रोक्छ र चेकिङ गर्न थाल्छ । उसले सामान र पोको पन्तुरो भन्दा पनि छोरी मान्छेहरूको अनुहार हेरिरहेको हुन्छ । आफू सेना भएकै कारण विद्रोहीहरूले आफ्नी श्रीमतीलाई बेपत्ता पारिदिएको हुन्छ उसको । त्यहिँ देखि भौतारिँदै आफ्नो श्रीमतीको खोजीमा निस्किएको ऊ यात्रामा अघि बढ्दैन । कागजपत्रले आफ्नाहरूलाई फेला नपारिदिएको र आफ्नै शैलीमा श्रीमती खोजिरहेको हुन्छ ।

उनीहरूको यात्रामा कहिले राजनीतिक पार्टीहरू त कहिले सरकारहरू आश्वसन दिन आउँछन् र घरर फर्किन नैतिक दबाब दिन्छन् तर यात्रीहरू यो पटक कसैको पनि कुरा नसुनी आफ्ना मान्छेको पत्तो लगाएरै छोड्ने अठोट गर्छन् र अघि बढ्छन् ।

काठमाण्डौ आइपुगेर एउटा चिया पसलमा उनीहरू गफ गरिरहेको बेलमा एक पत्रकारलाई भेट्छन् । पत्रकारले उनीहरूको यात्राको बारेमा सुनेपछि आफ्नी छिमेकी रुपासँग भेट गराइदिन्छ । आफ्नो मुर्तीकार बाबुलाई एकै छिनमा फर्कादिन्छु भनेर सेनाले लगेको अहिले सम्म पनि कुनै खबर नपाएको हुन्छिन् । मरण र सासको दोसोधमा भुण्डिएको उनकी हजुरामा र बाबुको पत्तो लगाउन प्रत्येक दिन किताबको नक्सामा आर्मीहरूको ब्यारेज खोज्दै बसेकी बहिनीको अभिभावक बनेर समय कटाइरहेकी हुन्छीन् ।

पत्रकारले उनीहरू सबैलाई एकै ठाउँमा ल्याउँछ । यात्रीहरू र रूपाले बेपत्ता पारिएका आफ्नाहरूले छोडेको समझनाको भारी बिसाउँछन् मञ्चमा र दर्शकहरूलाई सम्बोधन गर्छन् पालै पालो । सबै सदस्यहरूको एउटै साभ्ता प्रश्न हुन्छ कि अबै कति दिन पर्ख्ने ?

निर्देशकीय

मानिसहरू आफ्नो बारेमा मात्र सोचिरहेको बेला म पनि त्यस्तै सोचीहिँड्छु होला । तर समाज व्यवस्थाको रितिथिती बिग्रिएको बेला रमिते बनेर बस्न नसकिदोरहेछ । तथाकथित मानिने राजनैतिक विचलनको नियती मैले पनि भोगिरहेको छु र यस्तो हामी बाँचुञ्जेल भईरहन्छ होला । अनि म बेलाबेला बौलाडरहन्छु । म यस्तो व्यग्र मनस्थितीको कुरा नाट्य कलाबाट मात्र अभिव्यक्त गर्न सक्छु, र त्यहि गर्छु । यस्तो बिचलनको बेला मलाई पनि बेपत्ता पार्न सक्छन् । यहि मेरो दर्ता रेकर्ड भयो । पत्ता लगाउन सजिलो हुनेछ ।

राजि

मञ्चमा: प्रकाश गन्धर्व, रन्जना ओली, जीवन भट्टराई, विजया कार्की, विनिता गुरुङ
इंगिहोपो कोइँच सुनुवार, रोहित पौडेल, शक्ति राई, निल कुमारी चौधरी, सिर्जना सुब्बा, उमेश तामाङ्ग र आकांक्षा कार्की

नेपथ्यमा

मञ्च सामाग्री: शक्ति राई, जीवन भट्टराई र विनिता गुरुङ

वेशभुषा: आकांक्षा कार्की र विजया कार्की

प्रकाश परिकल्पना: उमेश तामाङ

प्राविधिक सहयोगी: इंगिहोपो कोइँच सुनुवार र रोहित पौडेल

संगीत: निमिश कट्टेल

कविता: तीर्थ श्रेष्ठ र सौरभ कार्की

पोष्टर/विवरण पुस्तिका: इंगिहोपो कोइँच सुनुवार र सिजन दाहाल

नाट्य आलेख: राजन खतिवडा र सिजन दाहाल

निर्देशन सहयोगी: सिजन दाहाल

परिकल्पना तथा निर्देशन: राजन खतिवडा